

Hörnstenen

Teologiska institutet i Finland

1/2008

LEDARE

För att du skall veta...

Jag fick nyligen i min hand en finsk bok om Bibeln, Kyrkan som Bibelns tolk. Där heter det bl.a.:

Från Gamla testamentet kommer tanken om en kommande Messias. - -
- Tron på en av Gud sänd frälsare är ett ganska marginellt tema i den gammaltestamentliga helheten. Det var först de kristna som lyfte fram detta budskap och gjorde det centralt. Ett litet sidotema blev i de kristnas ögon själva kärnan i Gamla testamentet.

Ett litet sidotema? Varje bibelläsare vet att GT är fullt av profetior som berättar om en kommande Frälsare, allt från det s.k. protevangeliet (det första evangeliet, 1 Mos. 3:15), där det berättas att kvinnans ”säd” skall krossa ormens huvud. Versen har både inom judendomen och inom den gamla kyrkan tolkats som en messiansk profetia. Paulus skriver: ”Fridens Gud skall snart krossa Satan under era fötter.” (Rom. 16:20).

Lukas skriver i inledning till sitt dubbelverk Luk. och Apg.:

”Många har sammanställt en skildring av de händelser som har fått sin uppfyllelse ibland oss, enligt vad de som redan från början var ögonvittnen och ordets tjänare, har meddelat oss. Sedan jag noga efterforskat allt från början, har jag beslutat att i rätt ordning skriva ner

det för dig, adle Teofilus, för att du skall veta hur tillförlitlig den undervisning är som du har fått.” (Luk. 1:1-4).

I slutet av sitt evangelium betonar Lukas att Jesus själv ansåg att GT var en profetia om honom: ”Detta är vad jag sade till er, medan jag ännu var hos er: Allt måste uppfyllas som är skrivet om mig i Mose lag, hos profeterna och i psalmerna.” (Luk. 24:44). Också detta ord av Jesus hör till den kategori av tillförlitliga ord, vars äkthet Lukas hade blivit övertygad om efter att ha talat med ”dem som varit ögonvittnen”.

Många människor har kanske en felaktig bild av GT. Man föreställer sig att det är en rå bok, som handlar om en sträng Gud. Enligt GT straffar Gud människor, dömer dem och dödar. Man får intrycket att det först är i NT som Gud ”mjuknar” och att vi först i Jesu kärlekslära möter Gud.

Bibeln ger oss inte en sådan bild. Jag vågar påstå, att de strängaste och hårdaste orden finns i NT, och dessutom i Jesu egen mun. Det är nog sant att GT berättar om hur människans ondska förorsakar konflikter, lidande och död. Men GT:s egentliga budskap är enligt Jesus ett vittnesbörd om honom, Messias, Guds Son.

Lukas hoppas att ”Teofilus” skulle

kunna lita på Bibeln och bli övertygad om dess tillförlitlighet. När han talar om hur tillförlitligt och "säkert" hans evangelium är, använder han samma ord som han använder när han beskriver hur fängelsets portar var säkert stängda (Apg. 5:23).

Lukas inbjuder oss att forska, tänka, undersöka och fundera över – det finns inget att dölja! Genom sitt evangelium öppnar han dörren till GT. Han är säker på sin sak, och också säker på att om Teofilus undersöker och studerar Bibeln blir också han övertygad om hur tillförlitlig Bibeln är.

Vi kan aldrig bli övertygade om Bibelns tillförlitlighet om vi inte läser och lär känna Bibeln.

Ibland har också sådana bibelord kommit för mig, som man aldrig skulle skriva ner i en uppdiktad berättelse. Paulus skri-

ver t.ex. till Timoteus: "När du kommer, så ta med dig manteln som jag lämnade kvar hos Karpus i Troas..." (2 Tim 4:13). Eller när det berättas om hur Jesus ger mat åt fem tusen män och plötsligt så heter det: "på det stället var det mycket gräs", Joh 6:10.

För att du skall veta.

Jag tänker inte på en mantel eller på gräs. Jag avser det som Lukas skrev om: hur tillförlitlig den undervisning är som du har fått! Med andra ord sagt: du kan verkligen lita på Bibeln.

För att du skall veta.

14.2.2008

Henrik Perret

Tusen tack!

Ett varmt tack till Er alla som har kommit ihåg Teologiska institutet i Finland under dess 20 år långa historia! Ett speciellt tack till Er för allt som ni gett med anledning av vårt jubileumsår, för gåvor, förböner och allt stöd.

Jag uttalar en förhoppning att STI också i fortsättningen skall få vara i Era tankar. Vi vill verka för en Kristus-centrerad teologi bland unga studerande och äldre, vår kyrkas och våra organisationers blivande och nuvarande arbetare och ansvarstagare.

"Övergiv mig icke, HERRE; min Gud, var icke långt ifrån mig." Ps. 38:22

Gud välsigne Er alla!

Henrik Perret, generalsekreterare

Är missionsarbetet i kris?

Teologiska institutets hösttermin började ganska färgstarkt. Inledningsföreläsningen hölls som en s.k. akademisk debatt. Teol. dr Pirkko Lehtiö och prosten Tuula Sääksi hade inbjudits att medverka. Deras bok *När isen smälter (Kun jää sulaa)* har totalt utmanat den traditionella uppfattningen om mission. Författarna inledde utgående från boken och missionsdirektor Pekka Mäkipää från Säningsmannen fungerade som opponent och framförde kritik mot åsikterna i boken.

Boken, som man kunde kalla en pamflett, strävar efter att väcka debatt. I boken använder författarna bl.a. följande utmanande avslutningsord: "Det teologiska tänkandet har varit den västerländska mannens teologi, där man analyserar och systematiserar, väger och avväger. Därför föreställer man sig att det bara finns västerländskt tänkande i Guds rike – människans tänkande". Författarna vill vid sidan av detta lyfta fram ett i uppsluppna ord framfört feministiskt perspektiv.

Inte längre omvändelse till kristendomen

Lehtiö inledde grundligt om bokens huvudämne. Hon lyfte fram bokens tema, som innebär att nu är den tid förbi när man skall omvända folk. Missionsarbetet har i alltför hög grad betonat den andra trosartikeln, anser hon. I stället borde man betona detta att möta hela människan och uppmärksamma människornas helhetssituation. Om människan är hunrig är det fel att predika evangelium och lämna henne hungrig. Lehtiö hävdade att den syn som har sina rötter i en väckelsekristen tradition

och som betonar människans omvändelse förvränger synen på missionsarbetet och innebär ett felaktigt arbetssätt.

I samtalet framgick det inte helt klart hur långt författarna är beredda att gå i en på detta sätt uppfattad kontextualisering. I boken säger de genom att citera en tidskrift att det i alla länder finns religioner och religiösa och därför är missionorganisationernas uppgift inte att komma med en "bättre" religion. "Människorna i Asien är troende, fortsätter Lehtiö. Alla stora religioner – hinduismen, buddismen, kristendomen, judendomen, islam – lever och verkar i Asien. De lånar av varann uttrycksformer och föreställningar." Därför är den kristna missionens uppgift inte längre att omvända någon. "Att grunda en kristen kyrka är inte längre godtagbart eller önskvärt." (s. 131). I stället bör man samtala: "De kristna kan komma med ett eget bidrag genom att försöka berika alla människors jämlikhet och människovärde."

Det andra temat, som Lehtiö ville lyfta fram, var missionsorganisationernas ställning i Finland. Hon konstaterade att hon stöder uppfattningen att det finns för många missionsorganisationer. Missionen skall enligt henne förverkligas som kyrkans missionsarbete. Om organisationerna blir kvar på fältet, borde de fungera under ett gemensamt ledarskap och en gemensam missionssyn. Det nuvarande systemet förstör enligt hennes uppfattning missionshelheten, skapar en konkurrenssituation och skadar de länder där missionsarbete bedrivs. Därför borde man avveckla det missionsarbete som organisationerna bedriver och ändra det till kyrkans missionsarbete.

Bakgrunden till den nya synen

Lehtiös tankar är inte nya för dem som känner det internationella samtalet om missionen. Den lutherska missionsteologin har varit inne på detta redan under två decennier. Lutherska Världsförbundets dokument *Together in God's Mission* (1988) innehåller samma principer för missionsarbete. Dessa upprepas i ett nyare dokument som LVF utgett: *Missionens kontext* (2005).

Enligt det lutherska världsförbundets första dokument bör man förändra den traditionella synen på missionsarbete. Mission är nog ett vittnesbörd om evangeliet, men den förverkligas inte genom att omvända eller genom att förkunna Kristus. Däremot bör den första trosartikeln lyftas fram och människorna måste bemötas i deras livssituationer.

I stället för evangelisation skall man satsa på att "utrusta" (empowering), något som också Lehtiö och Sääksi understöder (se Helsingin Sanomat 22.6.2007). Att utrusta innebär att befria de fattiga, svaga,

förnedrade och förtryckta till ett människovärdigt liv. Denna som "befrielsesteologi" (Liberation Theology) kända teologiska inriktning har varit Världsförbundets missionsteologiska program redan i 20 år. Enligt dokumentet betyder evangelisation "att strida mot de krafter som vill förslava och kränka människovärdet". Avsikten är att ge förtryckta människor politisk frihet och evangeliets målsättning är ett demokratiskt och jämlikt samhälle.

Teologin förändras

Teologiskt sett innebär det att de som understöder en sådan syn vill förändra regementsläran. Världsliga frågor skall inte skiljas från förkunnelsen av lag och evangelium så som man inom lutherdomen tidigare lärt. Man tror inte längre att Gud styr mänskligheten genom polisen och rättsväsendet, dvs den världsliga överheten. Därför kan missionsarbete inte längre vara att befria syndare genom korsets budskap, för man tror inte att detta budskap verkligen befriar någon. Däremot skall

Teol. dr Pirkko Lehtiö, prosten Tuula Sääksi och missionsledare Pekka Mäkipää från Såningsmannen var med på vårterminens öppningsdebatt som gällde missionen. Bild: Tomas Garaisi

Också kaffeservering ordnas när terminen inleds. Bild: Tomas Garaisi

missionärerna (även om man inte vill använda detta begrepp) förverkliga Guds världsliga regemente "politiskt" överallt, där människor lider. Det förverkligas genom empowering (utrustande) som betyder att missionen blir något slags världspolis.

Problemet med detta synsätt är inte att det i många länder skulle finnas stora sociala orättvisor, som behöver åtgärdas. Problemet är teologiskt: kyrkans och samhällets uppgifter blandas samman. Enligt luthersk syn förverkligar alla människor, troende och icke troende, inom ramen för den världsliga överheten en världslig (samhällelig) rättvisa, så mycket som de bara kan. Denna empowering innebär att delta i ländernas inrikespolitik, att ta ställning till landets partisystem och att driva något samhällspolitiskt program på bekostnad av andra. Detta kan aldrig betyda att ta hänsyn till hela landet eller alla människor.

Missionsarbetet i vågskålen

Det teologiska problemet visar sig vara ännu större. Att avlägsna sociala orättvisor föder aldrig någon församling. Såsom en studerande sade i ett samtal – utan att få svar – när han ställde en fråga till Lehtiö och Sääksi: vad hjälper det att bara hjälpa människor på ett socialt plan om de sedan när de har fått sin samhällsliga frihet trots allt går förlorade?

Missionens nyckelfråga och dess motivation är frågan om man tror på förtappelse och frälsning. Utrustandets teologi känner inte längre till dessa begrepp. Den traditionella kristendomen och missionen har enligt befrielsesteologin medverkat till att förtrycka mänskligheten just så som Nietzsche i tiden sade.

I denna situation är det viktigt att varje kristen ser klart och fattar vad det handlar om. Nu diskuteras man verkligen om missionen, om den skall fortsätta eller upphöra. Om kyrkofolket vill att budet om Kristi evangelium skall föras vidare, kan inte kyrkans strukturer förhindra dem. Men detta är inte längre någon självklarhet.

Timo Eskola

Livet är meningslöst utan Gud

Matti Sartonen, teol. stud., kommer emot mig i Bibelinstitutets aula. Det finska bibelinstitutet är hans andliga hem, liksom det varit för hans familj i flera generationer. Mattis mors morfar, pastor Kustaa Saarilahti, var en av grundarna till Bibelinstitutet. Matti berättar att han kom till tro under skriftskolan i Vuokatti och nu studerar han teologi.

”Jag blev färdig tradenom år 2004 och jag jobbade två år med logistik, men började fundera på om jag ändå borde studera teologi. Nu studerar jag andra året, och jag har inte ångrat en enda dag.”

Han har inte helt och hållet lämnat sitt forna yrke, för han undervisar i marknadsföring och logistik i ett handelsläroverk.

STI har en viktig plats

STI har för Matti varit en plats där han fått möta människor som tycker att den klassiska kristendomen och en bekännelsestroen teologi är viktiga. Matti tror att STI kommer att få en allt viktigare roll i framtiden, när STI vill erbjuda Kristus-centrerad teologi, för den undervisning som ges i teologiska fakulteten är inte tillräcklig. Dessutom tycker Matti att STI har en viktig uppgift i att vara en förenande länk mellan väckelseorganisationerna.

”Det är viktigt att olika organisationer och väckelserörelser kunde samarbeta för Guds rikes sak, trots att man kan se olika på några frågor. Samarbetets betydelse ökar i detta läge när så mycket tryck kommer utifrån och man alltmer utsätts för skarpa skott. Till all lycka är man nu positivt inställd till samarbete och inom STI råder en god anda”, vilket är något Matti är verkligen glad över.

En ung mans fartfyllda liv

Matti är vid sidan av studierna med i tidningen Perustas redaktion och frivillig arbetare i

bibelinstitutets ungdomsverksamhet. På fritiden spelar han innebandy med sina vänner från skoltiden. Han är också med i Studentmissionens, Såningsmannens och bibelinstitutets teologkrets, vars avsikt är att hjälpa teologiestuderanden att växa in i andligt arbete. Dessutom är han intresserad av bilar, särskilt av Mercedes-Benz.

”Arbetet, studierna, uppgifterna som frivillig arbetare och hobbyn gör att livet ibland känns kanske hektiskt”, säger Matti skrattande.

Tacksam för livet

”Gud är grunden för mitt liv, ungefär som för Predikaren. Livet skulle vara fåfängt utan Gud. Predikaren var framför allt en stor realist, som förstod vad livet egentligen handlar om. Men Predikaren förstod sig också på meningen med det världsliga livet. Han var en vis man. I livet finns många orsaker att glädja sig och att vara tacksam för allt som vi har fått. Både i sorg och glädje är det viktigt att minnas att allt kommer ur Guds hand. Utan Honom är allt fåfänglighet.”

Matti upplever att han är kallad att bli församlingsherde. I detta skede finns det många öppna frågor med tanke på nuläget och framtiden inom kyrkan. ”Jag hoppas framför allt att vår kyrka också i framtiden skall få vara Kristi kyrka. Annars har kyrkan inget värde”, konstaterar Matti. Han vill uppmuntra teologerna att hålla fast vid det som Bibeln lär och utlovar. ”Trots att det nu känns besvärligt har Gud också förr visat vägar framåt. Vi får lita på att Han har omsorg om sitt folk. Jag hoppas att Gud skulle visa mig min plats och ge mig mod att gå den rätta vägen.”

Mariliina Metsävirta

***Evangeliet måste hela tiden sändas vidare till en ny adress,
för mottagaren byter på nytt och på nytt bostad.***

Helmut Thielicke

TEOLOGISKA INSTITUTET I FINLAND

Adressen

Kajsaniemigatan 13 A 4. vån.
00100 Helsingfors

Telefon

09 668 9550

Fax

09 6689 5555

E-post

sti(at)teolinst.fi

förnamn.efternamn(at)teolinst.fi

Hemsida

www.teolinst.fi

Bankförbindelse

Sampo 800011-564245

Annställda

generalsekr. Henrik Perret (gsm 0500 542 542)
forskare Timo Eskola (hem 019 722 702)
sekreterare Kirsi Sell (hem 09 505 1796)

Öppet

vardagar kl. 9–19

Tryckeri

Kirjapaino Hermes Oy

Pärmbild

från STI:s 20-årsjubileum
Jouko Makkonen

Baksidans bild Sinikka Ahvenainen

Teologiskt forsknings- och skolningscentrum.
Församlingsbesök, lektioner, bibliotek och
läsesal.

Finansierat av frivilliga bidrag. Medlemsavgift
för understödade medlemmar: 35 €/år (stude-
rande 10 €, kollektiv 100 €). Bokgåvor, under-
stöd och testamenten mottas med tacksamhet.
Publicerar den teologiska tidskriften *Iustitia*.
Informationsbladet *Hörnstenen (Kulmakivi)*
sänds till understödade medlemmar.

Styrelsens ordförande

verksamhetsledare Lasse Nikkarikoski

Medlemsorganisationer

Missionsföreningen Såningsmannen
Länsi-Suomen Rukoilevaisten Yhdistys
(Bedjarrörelsen i Västra Finland)
Finlands ev.luth. Student- och Skolungdoms-
mission
Radiomissionsorganisationen Budbärarna
Finlands ev.luth. Folkmission
Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys
Finska Bibelinstitutet
Svenska Lutherska Evangelieföreningen i Finland